شهرام شاکریان^۱ زهرا شاهقلی^۲

نقش شوراهای اسلامی در توسعه اجتماعی و پایدارشهر (مطالعه موردی شهر فرّخ شهر)

مقدمه

شهر پایدار، شهری است که از نظر رشد و توسعهٔ اقتصادی ، در آمدزایی و اشتغال بتواند نیازهای شهروندان را برآورده سازد و از لحاظ زیست محیطی به وضعیت بهداشتی و سلامت شهرنشینان توجه نموده و مسائل و مشکلاتی از نظر آلودگی هوا، آب و فضای سبز و تفریحی وگذراندن اوقات فراغت و غیره نداشته باشد. همچنین به جنبه های کالبدی و فیزیکی شهر و نیز توسعه بهینه آینده شهر توجه داشته ومشارکت شهروندان را در حل تمامی مشکلات شهری دارا باشد. برنامه اجرایی و زیربنایی شهر سالم و پایدار نیز بر دواصل ((همکاری بین بخشی)) و ((مشارکت مردمی)) قراردارد. پس مردم باید به اجرای این امر پایبند باشند ، تا پروژه ((شهرسالم برای زندگی بهتر)) به بار نشیند. شهر سالم و پایدار دارای ویژگیهایی است که اهم آنها عبارتند از :

- ۱. دارای توسعه پایدار باشد
- ۲. از نظر طبیعی ، پتانسیل های لازم را (آب کافی ، هوای پاک) داشته باشد.
  - ۳. از نظر بهداشت روانی دارای کمترین تنشهای اجتماعی باشد.
- از نظر اقتصادی، شهری مولد باشد و جنبه های انگلی اقتصادی اش زدوده شود.
  - ٥. از نظر زیست محیطی ، استانداردهای لازم در آن رعایت شده باشد.
    - ٦. در آن امنیت اجتماعی و اقتصادی تامین شده باشد.

۱.کارشناس ارشد واحد شهرسازی دفتر فنی استانداری چهارمحال وبختیاری

۲. کارشناس ارشدریاضی وامار

- ۷. در آن عملیات بهسازی و نوسازی ، پاکسازی و مرمت و کنترل بـر حـسن
   اجرای آن بطور مداوم و سیستمی صورت پذیرد.
- ۸. در آن زمینه های گذران اوقات فراغت ، تفریح ، شادی و نشاط فراهم آمده
   باشد و درصدافسردگان در حداقل ممکن باشد.
- ۹. در آن مشارکت مردمی در حد اعلا باشد و شهروندان از حقوق شهروندی
   بهره مند باشند.
  - ۱۰. در آن تخصص، تعهدو شایسته سالاری معنا داشته باشد.

ىبان مسئله

بدون شک، پرداختن به معضلات امروزی شهرها و روستاها بدون در نظر گرفتن بسترهای توسعه اقتصادی ,اجتماعی امکان پذیر نیست. در همین راستا طی مطالعه های اخیر، شیوه های نوینی برای ارتقای سلامت شهرها و روستاها با توجه به اصول توسعه انسانی شکل گرفته اند. در حقیقت، شورای اسلامی بایستی به دنبال فراهم کردن زیر ساخت لازم در جهت توسعه انسانی باشد. بدون شک یکی از شیوه های مهم تقویت این زیرساخت, ظرفیت سازی نیروی انسانی است که از طریق مشارکت انجام می گیرد. لذا ابتدا بایستی مفهوم توسعه,مشخصات توسعه,شاخصهای تو سعه، درجه توسعه یافتگی و اولویتهای توسعه را مشخص کنیم .تو سعه طبق تعریفی که در برنامه توسعه ملل متحد ارائه شده است: استفاده از منابع برای بهبود کمی وکیفی سطح زندگی به گونه ای که برای نسل های آینده نیز محفوظ بمانید. یک برنامه زمانی توسعه می یابید که از مشخصات ویژه ای بر خوردار باشد تا بتواند به اهداف خود دست یابد:

- ١. اصالت
- ۲. تغییردر مدیریت روابط
- ۳. توسعه برای تمامی جوامع
  - ٤. برابري وعدالت
    - ٥. پايداري
    - ٦. زمان طولاني
      - ۷. مشارکت
    - ۸. توانمندسازی

در این مقاله سعی خواهد شد یکی از ابعاد توسعه (که مشارکت می باشد) توضیح داده شود و نقش شورای اسلامی در مشارکت مردم نیز ارائه گردد.

مشارکت: مشارکت مردم در پایداری و نهادینه شدن هـ ر برنامـ ه توسـعه از جایگـاه ویژه ای برخوردار است. در مشارکت دو سوال اصلی مطرح می شود که عبارتند از چـه کسی باید مشارکت کند ؟مشارکت در چه سطحی باید صورت گیرد ؟

در پاسخ به سؤال اول همه قشرها جامعه باید در برنامه مشارکت داشته باشند؛ به عبارت بهتر همه کسانی که به نوعی در برنامه ذینفع هستند باید در برنامه شرکت داده شوند به ویژه اقشار محروم و آسیب پذیر نظیر زنان ,اقلیتها ...باید به طور فعال در برنامه شرکت داده شوند .در مورد سطح مشارکت ,پاسخها متنوع است. در مراجع مختلف طبقه بندیهای متفاوتی از سطوح مشارکت ارایه شده است. در عمل طبقه بندیهای ساده تر شاید کار آمد تر باشند. در یک نوع از طبقه بندی, مشارکت به عرده اسمی ,ابزاری، نمایندگی ,و متحول کننده تقسیم شده است.زمانی مشارکت اتفاق می افتد که سه زمینه زیر در وضعیت مساعدی باشند:

- ویژگیهای فردی
- ۲. امکان عملی مشارکت
  - ٣. قصد ونيت مشاركت

۱.ویژگی های فردی : هر قدر باورها ,گرایش ها و فرهنگ اجتماعی ,احساس بی قدرتی را درافراد تقویت کند ,گرایش آنها به مشارکت کاهش می یابد.

۲. امکان عملی مشارکت : منظور وجود وضعیت نهادی وقانونی وامکان بهره گیری از آنهاست .

۳.عواملی که باعث ایجاد قصد ونیت مشارکت در فرد می شود عبارتند از:اطلاعات فرد برای مشارکت که میزان اطلاعات او از معنی و ابعاد مشارکت و همچنین پیامد های مشارکت و ارزیابی وی از این پیامد ها

گونه های دیگرمشارکت شهروندان

- ١. نظرخواهي از شهروندان در جلسات شورا.
- ۲. نظرخواهی و مشارکت شهروندان به صورت گروهی.
  - ٣.جلب مشاركت علمي شهروندان صاحب نظر و كاردان

روش تحقيق

در راستای توسعه پایدار, یک تشکل علمی , فرهنگی ,اجتماعی تحت عنوان (تیم توسعه شهر فرخ شهر)در قالب۱۱ کمیته کاری و با حضور فعال حدود ۱۳۰۰ عضو اصلی و افتخاری علاقه مند متخصص از شهروندان تشکیل گردید . تیم توسعه تیمی است متشکل از کلیه بخشهای اجتماعی ,فرهنگی ,اقتصادی که در تامین توسعه پایدارشهریا مسئولیت مستقیم دارندویا به نوعی دارای نقش تعیین کننده اند .

اهداف تيم توسعه:

- ۱. مشارکت جامعه در حل مشکلات
- ۲. توانمند سازی جامعه در زمینه حل مشکلات فرهنگی ,اجتماعی ,اقتصادی
- ۳. افزایش هماهنگی و همکاری بین بخش و استفاده از نیروهای متخصص محلی
  - ٤. توسعه نهادهای مردمی
  - ٥. ارئه الگوهاي توسعه يايدار
  - ٦. ارتقاء سطح سلامت جامعه همراه با افزایش امید به زندگی.

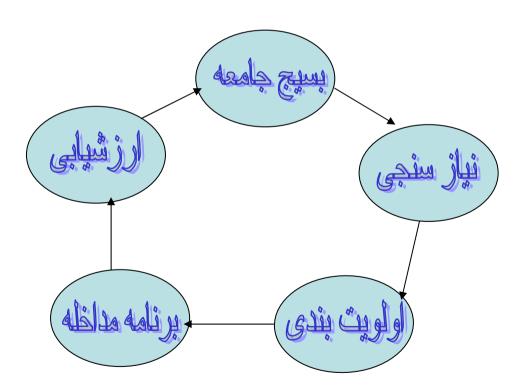
ساختار تیم توسعه: ۱. کمیته عمران و محیط زیست ۲. کمیته سالمندان ۳. کمیته آموزش و اطلاع رسانی ٤. کمیته امنیت اجتماعی وحوادث ٥. کمیته تفریحات سالم و ورزشی ٦. کمیته زنان و سلامت جامعه ۷. کمیته اشتغال ۸. کمیته تغذیه و امنیت غذایی ۹. کمیته جوانان و نوجوانان ۱۰. کمیته فرهنگی و هنری و مذهبی ۱۱. کمیته دانشجویی

تحقیق مشارکتی جامعه-محور

این نوع تحقیق بر نیازهای جامعه استواراست؛ به عبارت دیگر نتایج تحقیق باید پاسخ گوی نیازهای جامعه باشد. هدف اصلی تحقیق مشارکتی جامعه – محور کاربردی کردن نتایج پژوهش است که با هدایت کردن موضوعات پژوهش در جهت نیازهای جامعه محقق می شود. گذشته ازجامعه – محوربودن ,این نوع تحقیق مشارکتی نیز هست به این معنی که افراد ذینفع در جامعه به طور فعال در فرایند پژوهش وارد می شوند و پژوهش با مردم و نه برروی مردم انجام می شود. هدف از مشارکت مردم در فرایند پژوهش این است که افراد جامعه طی این فرایند به طور سیستماتیک توانمند شوند وقدرت تجزیه و تحلیل و ارائه راه حل برای مشکلات خود پیدا کنند.

تحقیق مشارکتی سه اصل مهم دارد: ۱. پژوهش با مردم (نه پژوهش برای مردم) ۲. مردم نقش فعالانه در تحقیق افراد آموزش

می بینند تا منجر به توانمند سازی آنها شود.این توانمندی در راستای توسعه پایدار است.دستیابی به هدف ارتقای سلامت و توسعه در جهت پژوهش مشارکتی مستلزم به کار گیری راهبردی عملی است.در این راستا رویکرد برنامه ریزی شده در جامعه مبتنی بر تحقیق مشارکتی جامعه محور است.

چرخه ی رویکرد برنامه ریزی شده در جامعه

طبق اسلاید فوق:

1. شناخت جامعه مستلزم توصیف آن است. یک جامعه را می توان با توجه به مرزهای سیاسی , جغرافیایی یا خصوصیات دمو گرافیک آن تعریف کرد. اعضای جامعه باید احساس بودن در جامعه را داشته باشند . جامعه زمانی تعریف می شود که گروهی از شهروندان برای بهبود سلامت جامعه دور هم جمع شوند. برای تعریف جامعه توصیه می شود یک پروفایل (یعنی نقشه ای از سیمای اقتصادی ,اجتماعی , سیاسی جامعه) تکمیل شود. در حقیقت با استفاده از پروفایل وضع موجود شناسایی و با مقایسه با استاندارد ,وضع پیشنهادی ارائه می شود.

پروفایل جامعه شامل مراحل زیر است:

الف) خصوصیات جغرافیایی واقلیمی: موقعیت,عرض جغرافیایی , درجه حرارت , بارندگی, رطوبت.

- ب) خصوصیات اجتماعی و جمعیتی: نرخ رشد جمعیت , خانوار , بعد خانوار , ساختار سنی , جنسی , میزان مرگ و میر.
  - ت) خصوصیات اقتصادی: وضعیت اشتغال, درصداشتغال, نرخ بیکاری.
- ث) خصوصیات سلامت: تعداد بیمارستان, مراکز بهداشتی, پایگاه بهداشتی, تعداد پزشک , داروخانه, علل مرگ و میر.
- ج) خصوصیات کالبدی و کاربری اراضی: شامل بررسی انواع کاربریها ازقبیل مسکونی, تجاری آموزشی, آموزش عالی و حرفه ای, مذهبی, فرهنگی, جهانگردی, درمانی, بهداشتی, ورزشی, اداری, فضای سبز, صنایع, تاسیسات, حمل و نقل معابر به همراه سطح و سرانه آنها و مقایسه با استاندارد.

كليه موارد فوق مربوط به شهر فرخ شهر تهيه گرديد. با تكميل پروفايل جامعه, شمايي ازجامعه به دست مي آيد.

Y. شناخت ذی نفعان: تعریف ذینفع: عبارت است از فرد, جمعیت, گروه یا سازمانی که مستقیم یا غیرمستقیم از نتایج برنامه به طور مثبت یا منفی متاثر می شودو یا بر آن تاثیر می گذارد. یعنی لیست ذینفعان تهیه و تاثیرآنها درپروژه مشخص می شود.

۳. تعیین ساختار عملکرد جامعه: پس از تعیین دقیق ذینفعان می توان جایگاه آنها و عملکرد و نوع همکاری های مورد انتظار از آنها را در قالب ساختار و عملکرد فرایند تعیین نمود. درگیر شدن طیف وسیع مردمی مدیریتی کارا طلب می کند تا از هرج ومرج اجتناب شود.

3. ایجاد تعهد از طریق: ۱. حساس سازی مردم ۲. استفاده از افراد برجسته و محبوب مردمی ۳. استفاده از رهبران جامعه ٤. تنوع اعضاء و عضو گیری وسیع ٥. ایجاد شبکه های غیر رسمی پس ذینفعان ٦. تاثیر بر سیاست گذاران ۷. تامین منابع مالی.

٥. ایجاد شبکه های ارتباطی : چرا که ارتباط خوب عامل کلیدی در بسیج جامعه و جلب مشارکت اعضاء است و باعث تداوم فرایند می شود.

ب) مرحله نیازسنجی: نیاز سنجی راهی است برای جمع آوری اطلاعات که بر اساس نیازها برای رفع آنها تصمیم گیری می شود.

نیاز: فاصله بین وضعیت مطلوب و موجود.

دراین مرحله تمام کمیته ها نیاز سنجی را از طریق ارائه پرسشنامه در بین اقشار مختلف مردم و از گروههای سنی مختلف انجام دادند و در هر کمیته نیازها مشخص گردید.

ج) مرحله اولویت بندی: در مرحله بعد این نیازها وارد ماتریس دو بعدی گردید. نحوه کاربدین طریق است که ابتدا لیست مشکلات در ماتریس مقایسه ای وارد می شود. سپس هر دو مشکل با هم مقایسه و بحث شده و بعد از اتفاق نظر در ماتریس وارد می شود. در نهایت تعداد دفعات تکرار شمارش شده و مشکل دارای اولویت با رتبه کمتر انتخاب می شود. طبق جدول زیر لیست اولویتهای مشکلات به شرح ذیل است.

لیست اولویتهای تیم توسعه فرخ شهر در زمستان ۸۳ که با کمک ماتریس دو بعدی اولویت بندی به دست آمده است

مشكل حائز اولويت	ردیف
	اولويت
گستردگی مراسم فاتحه خوانی	1
عدم هدایت صحیح سرمایه گذاری	٢
بیکاری	٣
اعتیاد و دسترسی ساده به مواد مخدر	٤
عدم امنیت سرمایه گذاری	٥
عدم احیای بافت قدیم شهر	٦
گرانی مسکن و عدم انبوه سازی	٧
ضعف بهداشت محیط – دفع فاضلاب و فضولات حیوانی	٨
نبودن سالن مناسب جهت مراسم شادی - مهمانسرا - رستوران و	٩
عدم وجود کانون جهاندیدگان	1.
عدم وجود مراکز دانشگاهی در شهر	11
مشكلات مربوط به بهداشت بلوغ	17
مشكلات مربوط به بهداشت روان	١٣
عدم رسیدگی به فضای سبز شهر	1 ٤
عدم وجود پشتیبانی و عدم وجود بیمه سالمندان	10
عدم توجه به نیازهای عاطفی سالمندان	١٦
افزایش موتورسواران مزاحم در سطح شهر	١٧
پایین بودن آگاهی زنان در زمینه تربیت فرزندان – اعتیاد – بهداشـت	١٨
— ت غ ذیه و	
عدم تکمیل پروژه استخر شنای شهر	١٩
محدودیت فرهنگی در زمینه ورزش بانوان	۲٠

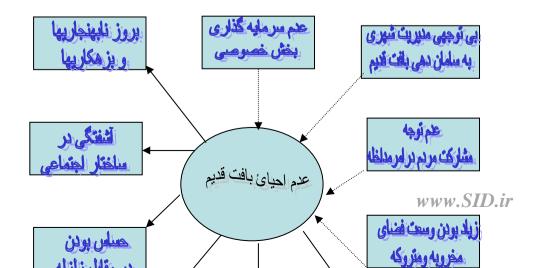
به طور موردی یک نمونه از نیازسنجی که در کمیته عمران ومحیط زیست انجام گرفت ارائه می شود: در این کمیته تعداد ۱۰ نیاز از طرف مردم مطرح گردید که این نیاز وارد ماتریس دو بعدی گردید. در این کمیته، عدم احیای بافت قدیم شهر و بعضی از زمینهای بایر در سطح شهر که تبدیل به زباله دانی شده است به عنوان او لویت اول و گرانی مسکن و نبود انبوه سازی به عنوان اولویت دوم مشخص شد.

مشكارت	علام احياى	گرانی	علام	علام وجود	علام تكميل	حفاري	آلودگی ۱۳۰۰	علام جمع	بالا بودن	باقىي ماندن
عدم احياى		گرانی عسدم احیسا	علام عسلم احيسا گرانسسی	ع لم	عسام احيسا	حفاري	علام احيا	عدم احيا	عدم احيا	علام احيا
مشكلات عدم احياى گرانـــــى عــــــــــم عدم وجود عدم تكميل خفــــــارى آلـــــودگى			Ž():	علام وجود عـــــــــــــــــــــــــــــــــــ	علام تكميل علام احيا گرانسي عسلم علم وجود	حفاری حفاری حفاری حفاری حفاری عدم تکمیل	آلودگی علم احیا گرانی آلوگی دام آلودگی دام آلودگی دام آلودگی دام	علام جمع علام احيا گرانــــــ علام جمع علم جمع علام تكميل علام جمع آلودگی دام	بالا بودن علام احيا گرانــــــــــــــــــــــــــــــــــــ	i_{1} و ما
عسلوم				عسارم	عـــلوم	حفارى	آلوگی دام	علام جمع	عـــلوم	عسالم
علىم وجبود					علام وجبود	حفساري	آلودگی دام	علم جمع	علام وجود	باقىي مانىدن ،
علم تكميل						عدم تكميل	آلودگی دام	عدم تكميل	بالا بسودن	باقىي مانىدن ،
حفساري							آلودگی دام	علام جمع	حف—اری	باقىي مانىدن ،
آل ودگی								آلودگی دام	هزينــــــــــــــــــــــــــــــــــــ	علام جمع

عادم جمع					هزينــــه	علم جمع
بالا بــودن						
باقى مانىدن						

رتبه	تعداد دفعات تكرار	مشكلات
١	٨	عدم احیای بافت قدیم
۲	٧	گرانی مسکن
٣	٥	نگهداری دام در منازل

سپس دیاگرام اولوت برای شناسایی علل اثرات ناشی از مشکلات و راه حلهای پیشنهادی تهیه شد.

نظر به اهمیت موضوع ونقش آن درسلامت روانی افراد وعنایت خاص مسئولین شهر پژوهشی در این زمینه احساس گردید.در این راستا طرح تعیین تاثیر جلب مشارکت مردم در اصلاح شاخص های بهداشت محیط بافت فرسوده فرخ شهر مورد مطالعه واقع شد.

اهداف اصلی طرح:

۱. ارتقای کیفیت محیط اعم از کیفیت زیستی ,کالبدی ,فضایی ,اقتصادی,بهداشتی,اجتماعی؛

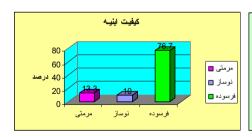
- ۲. هویت بخشی به مجموعه شهر؟
- ۳. بهره گیری از قابلیت ها و ظرفیت های موجود برای توسعه؛
- ٤. ايجاد پيوند و يکپارچگي در جهت جبران گسست کالبدي موجود؛
  - ٥. زیباسازی شهر و جاری کردن روح زندگی در این محیط ها؛
  - ٦. بررسي ميزان آگاهي ,نگرش و عملكرد مردم پس از مداخله.

اهداف فرعی طرح:

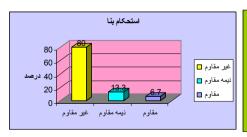
- ١. حفظ حضور انسان در محيط؛
- ۲. بهره گیری از مشارکت مردمی؛
  - ٣. بهره گيري ازمنابع موجود؛
- ٤. سازگاري بين بافت هاي جديد و قديم ؛
- های مداخله ای تیم توسغه در احیاء بافت
   قدیم؛

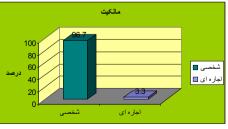
٦-اشاعه روش احياء بافت قديم به ساير شهرهاي كشوردر صورت مناسب بودن.

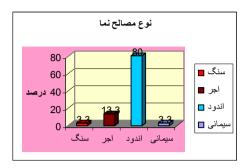
بدین منظور پرسشنامه ای به ٦٠واحد مسکونی در خصوص شاخصهای بهداشت محیط و شهر سازی ارائه وسپس داده ها جمع اوری ونتایج طبق نمودار های ذیل به دست آمد:

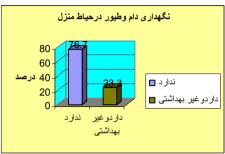

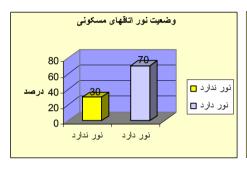

درصد	طويله	انبار	راهرو	ها ل	اب	برق	گاز	تلفن
	٣.							
ندار د	٧.	٥٠	۲.	٥٣.٣				

جمع اوری زباله	دفع فاضلاب	دستشو ئى	اشپزخانه	محوطه حيات	سقف اتاقها	ديوار اتاقها	كف اتاقها	درصــــــــــــــــــــــــــــــــــــ
٤٠	•	٥٠	Y7,V	٣,٣	٤٣,٣	٤٣,٣	٣٠	بهداشتي
٦٠	1	<u>o+</u>	<u>v٣,٣</u>	<u>97,V</u>	٥٦,٧	٥٦,٧	<u> </u>	غی <u>ر</u> بهداشتی

طبق نمودار های فوق، حدود ۸۰٪ بناهها فاقد استحکام و دارای کیفیت فرسوده اند وعمد تا"از خشت وگل استفاده شده است ولی بیشتر از ۹۷٪ مالکیت ها خصوصی است وامكان احياء اين واحدها وجود دارد همچنين اجزا بيش از نيمي از واحد هاي مسكوني تقريبا "غير بهداشتي اند واين موضوع اهميت احياء اين بافت راجهت افزايش سطح بهداشت نمایان می سازد.

د) مرحله مداخله: در این مرحله ابتدا باید استراتژیها انتخاب گردند تا برمبنای آنها مداخلات طراحی و اجرا شوند. یعنی انواع مداخله که عبارتند از: الف) آموزشی: افزایش آگاهی و توانایی های فردی ب) فرایندی: جلب مشارکت مردم در فرایند ارتقای سلامت پ) زمینه سازی: ایجاد محیط توانمند کننده . پس سطوح مداخله که شامل این موارد است : الف) محلى: درسطح خانوارها و جامعه ب) مياني : در سطح سازمانها پ) وسیع: در سطح سیاستهای ملی و فرا ملی، مشخص می شود.

دراین مرحله، دبیرخانه ای در محل شهرداری به نام دبیر خانه احیاء بافت قدیم در نظر گرفته شده وبرگزاری کلاسهای آموزشی ساکنین این بافت و هماهنگی جهت تـشکیل جلسات وایجاد همکاریهای بین بخشی در این مکان صورت می گیرد.

در این دبیرخانه یک گروه فنی و اجرایی تشکیل شده وبا حمایت تیم توسعه به منظور بالا بردن سطح بهداشت منطقه از طريق احياء بافت قديم عمل مي نمايد.

در حقیقت ارزیابی امکان اجرا ومیزان تاثیر برنامه های مداخله ای تیم توسعه در احیاء بافت قدیم از طریق بهبود بهداشت محیط یکی از اهداف کاربردی طرح است.بعد از یک سال (در سال ۱۳۸٦)مجددا" پرسشنامه ها به ٦٠ واحد مسكوني فوق ارائه شده و داده ها مقایسه ونتیجه گیری به عمل می آید.

ب اجرای این پروزه می توان محیط فیزیکی یا ساخت و سازها را به گونه ای که بهداشت را حمایت و بهبود بخشد به وجود آورد. یعنی مشکلات بهداشتی اولیه را برطرف و سیاستهای بهداشتی عمومی را در سطح محلی شروع کرد. همچنین اجرای این یروزه باعث کم کردن نابرابریها در بخش بهداشت ,تاکید بر پیشگیری از بیماریها ,ایجاد همکاریهای بین بخشی و مشارکتهای مردمی می شود .به طور کلی این پروژه مبتنی بـر مشاركت مردم و استفاده از ايده هاست.

یکی از مدلهایی که برای تحلیل مناسب وضع موجود و انتخاب استراتژی توسعه کاربری زیادی دارد مدل SWOT است . نام SWOT در واقع مخفف چهار اصطلاح تهدیدات (Threats (T) ، فرصتها (Opportunities (O)، نقاط ضعف(W)

Weaknees و نقاط قوت (S) Strenghts است. این مدل با بررسی متغیرهای مرتبط با معیارهای کلی توسعه ، نقاط قوت ، ضعف و همچنین فرصتها ، محدودیتهایی را که در فرآیند برنامه ریزی وجود دارد روشن ساخته و راهکار مناسب را به منظور انتخاب بهترین آلترناتیو در جهت دستیابی به اهداف طرح ارائه می دهد.

فکر اصلی در انتخاب استراتژیک حداکثر کردن قوتها و غلبه بر ضعفهای درونی است. پایگاه این قوتها، ضعفها در سازماندهی و مدیریت شهری و نظام بخشی (طراحی سیستم) قرار دارد. با برقراری ارتباط منطقی بین چهار عامل فوق می توان گزینه های مختلفی را مورد بررسی قرار داده و سپس مناسبترین گزینه را جهت توسعه آتی انتخاب کرد و در نهایت الگویی ارائه نمود.

جدول SWOT برای احیای بافت قدیم شهر

۱. فراهم بودن زمینه توسعه وعمران	۱.فرصتها
۲. أمادكي ساكنين اين بافت جهت مشاركت	
۳. وجود زمینه های دامداری نیمه صنعتی در پیرامون شهر	
 تمایل مسئولین محلی به تقویت بافت 	
٥. توجه به اصل مشاركت و حضور نهادهاى غير دولتى در سطوح	
مختلف (افزایش تعداد NGO ها در رشته های مختلف)	
٦. توسعه بخش توریست و گردشگری هم در بخشهای سخت افزار	
(محلهای اقامتی) ، انسان افزار (نیروی انسانی) نرم افزار (سیستمهای	
کامپیوتری و وسایل ایاب و ذهاب) و سازمان افزار (آژانسهای	
توریستی) رشد کند چرا که پتانسیل گردشگری وجود دارد.	
۷. استفاده از نیروهای متخصص و فعال در سطح شهر	
عدم تمایل سرمایه گذاری از سوی بخش خصوصی	۲.
	تهديدات
۱. گرایش ساکنین به توسعه و فراهم بودن زمینه هـای فرهنگـی جهـت	٣. نقـــاط
توسعه و عمران این بافت	قوت
۲. همیاری و مشارکت مردم جهت عمران و آبادی	

۳. برخورداری از فضای مناسب جهت توسعه سکونتگاه	
٤. امكان بهره گيري از مسيلها و كانالهاي موجود براي دفع آبهاي	
سطحي	
٥. بهره مندي از شبكه ارتباطي منطقه اي و تأسيسات زير بنايي	
۱. ضعف پیوند ارگانیک بین محلات و جدائی و انفکاک فیضائی و	٤- نقــاط
عملکر دی محلات	ضعف
۲. ضعف در شبکه ارتباطی درونی بافت و ناکار بودن آن در مواقع	
اضطراری مثل آتش سوزی	
٣. عدم استحكام بنا,فرسودگي ساختمان	
 محدود بودن درآمد شهرداری در جهت تامین هزینه های جاری و 	
عمراني	
٥. كمبود تسهيلات و تجهيزات شهري و خدماتي و وجود بخشهاي	
مخروبه	
٦. بانگاهي به نقشه پهنه بندي خطر زلزله، فرخ شهر جزء مناطق با خطر	
نسبی بالا قرار دارد که به دلیل وجود گسله های بنیادی متعدد و جوانی	
که در این منطقه وجود دارد مثـل گـسله هـای شـمالی و جنـوبی رخ و	
گسله دنا و گسله زاگرس که بایستی ساخت و سازهای مسکونی ونیـز	
طرح های عمرانی از نظر اصول فنی و مهندسی شرایط خاص خود را	
داشته باشد.	
۷. افزایش بزهکاریها و تخریب گرایی (وندالیسم)و اشفتگی در ساختار	
اجتماعي	
۸. وجود پرورش دام در منازل مسکونی و فضای مشترک انسان و دام	
L	L

پیشنهادها:

۱. تشکیل ستاد شهر سالم و پایدار ارتباط شبکه ای آن با شهرهای دیگر که در این زمینه فعالیت انجام داده اند.

 ۲. پیشنهاد برگزاری جشنواره آموزش شهروندی با هدف ارتقاء سطح فرهنگ شهر نشینی ، ایجاد شهر سالم ، زیباسازی ، ایمنی ، تعامل اجتماعی و مشارکت شهروندان در

- امور شهری ، طراحی و اجرای رنگ آمیزی خیابانها و کار ناوال شادی توسط کودکان ، مسابقه درک عکس، ،ایستگاه نقاشی کودکان.
- ۳. پیشنهاد نامگذاری ایام هفته در طول این جشنواره با اسامی مربوط به شهر سالم از قبیل ایمنی در شهر ، تبلیغات در شهر ، شهروند و مشارکت در اداره امور شهری ، گردشگری شهر و شهروند ، شهر شاداب و حفظ تأسیسات و اموال عمومی.
- 3. همچنین پیشنهاد می گردد ابتدا به صورت محله ای اقدام کرد و از قیاس نتایج اجرای این طرح در مقایسه با دیگر محله ها سود جست؛ یعنی اول اطلاع رسانی و بعد اعتماد سازی صورت گیرد.
- ه. چاپ نشریه سیمای شهر تا بوسیله آن تنویر افکار عمومی ، اطلاع رسانی مناسب، افکار سنجی ، ارائه ایده های نوصورت گیرد و پذیرش توسط مردم سریعتر انجام شود.
   ۲. در راستای اهداف فرهنگی و اجتماعی و به منظور نشر و اشاعه فرهنگ شهرنشینی و
- آشنایی با روشهای زندگی شهری بایستی مردم را در این امر مشارکت دارد. از طریق ارسال پرسشنامه در بین اقشار مختلف مردم نظرات آنان را در رابطه با شهر دریافت و ساماندهی و اجرایی نمود.
- ۷. گسترش پارکهای شادی ، شکاری ، آرامبخش در قالب احداث دریاچه مصنوعی که همراه با قایق سواری و شکار باشد.
- ۸. استفاده از لامپ نئون جهت نورپردازی کلیه واحدهای تجاری شهر تا باعث ایجاد هیجان و نشاط گردد.
- ۹. ایجاد مرکز پژوهشی و بانک اطلاعاتی و توسعه IT در دراز مدت در جهت دسترسی به اطلاعات علمی وجدید ، ارائه دستاوردهای این شهر به دیگر مراکز پژوهشی.
- ۱۰. ایجاد تشکلهای مردمی جهت درختکاری و نهال کاری در مواقع مشخص (روز درختکاری) و ایحاد کمربند سبز.
  - ۱۱. نصب بیلبوردو تابلو ((شهر سالم ، زندگی سالم)) در ورودی شهر.
- ۱۲. برپایی نمایشگاه مواد غذایی تولیدات داخلی استان که در راستای سلامت مواد غذائی تولیددارند.
- ۱۳. پیشنهاد بررسی پیکر شناسی نقشه ژئومورفولوژی شهر که راهنمای خوبی برای مشخص کردن قابلیتهای زیست محیطی مثل شیب زمین ، دشتها ، توسعه راهها، و به طور کلی نشان دادن توانائیهای اکولوژیکی شهر سالم است.

- ۱٤. احداث جایگاه عبور دوچرخه واسکیت سواری که روح جوانی را در شهر ایجاد می کند.
- ۱۵. به کارگیری سیستم GIS در زمینه بررسی موانع توسعه و ارائه پیشنهادهای اجرائی ۱۲. پیشنهاد احداث نمایشگاه دائمی برای کلیه محصولات و گل و گیاه جهت افزایش مبادلات اقتصادی
- ۱۷. ترمیم و نوسازی بافت قدیم شهر تا در این قسمت سیار کالبد شهر هویت بخشی صورت پذیرد.
  - ۱۸. پیشنهاد تغییر کاربری یکی از خیابانهای شلوغ شهر از سواره رو به پیاده رو.
- ۱۹. پیشنهاد احداث تله کابین درمناطقی از شهر تا زیبایی خاص در سطح شهر ایجاد شود.
- ۲۰. پیشنهاد احداث ایستگاههای تفکر؛چرا که اندیشه سالم پیش نیاز شهر سالم است پس برای ساخت بنای شهر سالم نخست می باید به سراغ اندیشه ها رفت.
- ۲۱-پیشنهاد یک روز به عنوان روز نکو داشت شهر به مناسبت تولد مهمترین فردآن شهر ((جهانی فکر کنیم و منطقه ای عمل نماییم))

فهرست منابع و مآخذ

- ۱. احمدی, حسن ؛ مشارکت مردم در بازسازی شهرهای زلزله زده, رساله دکتری در شهرسازی, سال ۱۳۷۹, دانشگاه تهران .
- حسامیان ,فرخ,گیتی اعتماد ومحمدرضا حائری؛ شهرنشینی درایران، انتشارات آگاه ,چاپ سوم.سال ۱۳۷۷ .
  - ۳. شفیعی, حسن؛ «چشم انداز جهانی شوراهای شهر», ماهنامه شهرداریها,سال اول ۱۲.
- شکوئی, حسین؛ دیدگاه های نو درجغرافیای شهری، انتشارات سمت ,چاپ سوم,سال ۱۳۷۷.
- ۵. «شهرهای کوچک و توسعه پایدار منطقه ای», فصل نامه مادیریت شهری, شماره
   ۶. در مستان ۱۳۷۹.
  - ٦. شيخي, محمد تقي؛ جامعه شناسي شهري ,انتشارات نورگيتي,سال ١٣٧٨.
  - ۷. فلامكي, محمد منصور؛ باززنده سازي بناها وشهرهاي تاريخي, ص ١٦١-١٦٦.
- ۸. گ. اندرا نویچ وگ. ریپوسا, ویژگی پژوهشهای شهری راهبردی , ترجمه سید محمود
   نجاتی حسینی, تهران : مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری وزارت کشور, ۱۳۷٦.
- ۹. مزینی, منوچهر بررسی ساختارمدیریت شهری درایران , انتشارات مرکز مطالعات
   برنامه ریزی شهری وزارت کشور, سال ۱۳۷۷.
- ۱۰ مزینی, منوچهر؛ مدیریت شهری وروستایی درایـران (مـشکلات و امکانـات آن), انتشارات وزارت مسکن و شهرسازی , سال ۱۳۷۵ .
- 11. Chapin ,F.S. kaiser, E, j, urban land use planning, I llinoise press- 1979.
- 17.Ratcliffe, joun, An I ntroduction to Town and country planning, ucl press, 1997.
- ۱۳.UN CHS. Habitat, The role of small and Intermediate sett lements in National Development . Nairobi . pp ۱۸۳٬۱۹۸۵.
- 18. Yang, p, China In; Small Towns and Human Deve Lopment Reduce 1991.